

Boek over winkels in oude gemeente Middelstum

INTERVIEW

MIDDELSTUM – Ze hebben er zes jaar aan gewerkt, maar het resultaat mag er zijn. Op 28 augustus verschijnt het boek *Handel in voormalig gemeente Middelstum*. Op liefst 240 pagina's wordt er een overzicht gegeven van winkels die er zijn geweest in Middelstum en de omliggende dorpen Huizinge, Westerwijtwerd, Toornwerd en Fraamklap/Boerdam. In het boek dat door Jetze Smit, Kees Geut en Mark van Dijk namens de Historische Vereniging Middelstum is samengesteld, is veel ruimte voor foto's, waarvan het overgrote deel nooit elders te zien is geweest,

door Peter Fokker

In 2016 is er namens de Historische Vereniging een werkgroep gevormd die heeft uitgezocht waar in de voormalige gemeente Middelstum winkels waren gevestigd. Jetze Smit: „Een paar zijn er nog, enkele verdwenen winkelpanden zijn nog goed te vinden, maar er zijn ook die geheel verdwenen zijn.” „We hebben heel veel gehad aan mensen die ons van alles wisten te vertellen. Daar hebben we echt veel aan gehad”, legt Kees Geut uit. „Maar goed ook”, legt Mark van Dijken uit. „Ik kan de uren niet meer tellen dat ik op zoek ben geweest naar de historie van sommige panden.” Omdat veel verhalen al oud zijn, durft het trio er de hand niet voor in het vuur te steken of het allemaal klopt. Kees Geut: „Dat hou je altijd, je hebt natuurlijk verhalen die elkaar tegenspreken en in elk boek zit wel een foutje, maar wij hebben geprobeerd niets aan het toeval over te laten.”

Lastig

Soms was het lastig waar de grens moest worden getrokken. Jetze Smit, die beroepshalve ook de vormgeving van het boek voor zijn rekening heeft genomen: „Je had een schilder met een kamer aan de voorkant waar hij ook verf verkocht

■ Vanaf links Jetze Smit, Kees Geut en Mark van Dijken voor het huis Burchtstraat 13, van laatstgenoemde, ook ooit een winkel.

en een schilder die ook een kamer met producten had, maar dan aan de achterkant van het huis. In dat soort dingen moet je dan niet te streng zijn.” De drie hadden al een soort basis voor hun boekenonderzoek. Er waren anderen geweest die het winkelbestand al eens op papier hadden gezet. „Dat was de lijst van Piet van Dijk en Piet Smit en later was er nog een lijst Gerard Brink. Er kwam zelfs nog een lijst Van Maar boven water. Toen we deze bronnen met elkaar gingen vergelijken hadden we zeker vijftig procent van de winkelpanden al te pakken”, legt Kees Geut uit. Verder werd men het nodige gewaar uit advertenties en het handelsregisterarchief van de Groninger Archieven. Ook uit oudere publicaties over Middelstum werd de

nodige informatie gehaald. „Op een gegeven moment kwamen we met een dilemma te zitten, want we hebben het hier over meer dan tachtig panden in Middelstum, Huizinge, Westerwijtwerd, Toornwerd, Fraamklap en Boerdam. Wat

een winkel was, maar waar wel handel werd gedreven. „Vandaar dat we er als werkgroep wat ruim mee om zijn gegaan”, legt Kees Geut uit. Uiteindelijk omschrijven de drie hun werk als ‘een kijkboek’ „Met heel veel foto's

je wel een bakker of slager.” „En de kruideniers verkochten vroeger koloniale waren. Daarbij moet je denken aan koffie, thee en specerijen”, valt Kees Geut hem bij. Mark van Dijken woont sinds kort zelf in een voormalig winkelpand aan de Burchtstraat. De winkelruit blijkt er in 1933 ingezet te zijn. Er zat in het verleden een kleermaker, horlogemaker en een zaak voor naaimachines in. „Het werd in advertenties ook wel aangekondigd als pand ‘op de beste stand’”, lacht de huidige bewoner. „Het uitzoeken van dat alles was ontzettend leuk, maar ongelooflijk tijdrovend.” „Het was soms een puzzel om alle stukjes passend te maken, maar wel een mooie puzzel”, concludeert Kees Geut. „De hulp die we kregen was soms ongelooflijk.”

Presentatie

Het boek heeft een formaat van 22 bij 22 centimeter, is 240 pagina's dik, genaaid en gebonden en telt meer dan 1100 afbeeldingen. Door middel van voorintekening heeft men al 300 bestellingen binnen. Via de website Noordproof.nl is het ook te bestellen. Het boek kost 25 euro. De presentatie van het boek zal op 28 augustus om twee uur 's middags plaatsvinden in de grote zaal van het Hippolytushoes. Tijdens de presentatie zal er een mini-expositie zijn van winkelspullen die de werkgroep in de loop van de jaren heeft verzameld.

Lijvig boekwerk met veel nooit eerder gepubliceerde foto's

neem je dan mee en wat niet?”, stelt Jetze Smit een retorische vraag. „Soms leek het of bijna elk pand wel een handeltje had. Vandaar dat we eerst besloten om wel alle informatie te verzamelen, maar om eerst alleen de echte winkels te gaan benoemen in het boek.” Gaandeweg kwamen er echter weer nieuwe uitdagingen op hun pad. „Wat te doen met panden waar wel eerst een winkeltje zat, maar later is doorgegaan als bijvoorbeeld een café en wat te doen met de vele ‘achteromhandeltjes’, want daar bleken er heel veel van te zijn. En wat is precies een winkel, zat daar altijd wel een etalage voor, of was het vaak meer een ingerichte kamer?”, zegt Mark van Dijken, Bovendien kreeg men ook nog wel eens mooi materiaal van een pand dat niet echt

krantenberichten en advertenties, facturen en foto's van attributen die door de winkelier zijn gebruikt en de geschiedenis vertellen. Ook staan er hier en daar anekdotes in het boek”, legt Jetze Smit uit. Het boek begint men een krantenartikel uit 1934 over de Middelstummer winkelweek. De burgemeester en de voorzitter van de Handelsvereniging hebben het daarin over een heel andere tijd: de opkomst en beginnende bloei van winkels. Een schril contrast met het heden waarin de ‘echter’ winkels juist worden verdrongen door webwinkels. De oudste panden betroffen vooral de bakkers en de slagers. „En ieder geloof had zijn eigen bakker. Dat gold ook voor de slagers”, lacht Jetze Smit. „Er was toen een grote verzuiling en in elke straat had

■ Arend Jonkman in zijn goedgevulde warenhuis aan de Grachtstraat 17. Het is een van de vele foto's in het boek.